

DE MAST-DAG 2025, AMERSFOORT

MAST-Dag - 2025

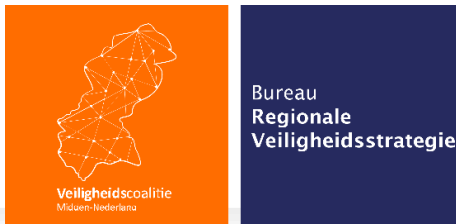
De dag in een notendop

De vierde landelijke MAST-dag had het thema 'De kracht van samenwerking: tussen overheden én met inwoners'. In een tijd van oorlog, klimaatcrisis en polarisatie staat lokaal bestuur voor grote uitdagingen. Tijdens deze dag gingen we in op de centrale vraag '*Hoe signaleren we spanningen tijdig en hoe pakken we deze samen aan?*' Gemeenten, provincies, politie, OM en rijksambtenaren deelden inspirerende praktijkvoorbeelden.

Het programma:

- Opening door burgemeester Bouwmeester (Leusden)
- Keynote van Kustaw Bessems (Volkskrant-columnist, podcast Stuurloos)
- Drie workshoprondes (met lunch)
- Interactieve sessie ('open space technology')
- Borrel

Georganiseerd door:

Ondersteuningsnetwerk
Maatschappelijke Onrust

Kustaw Bessems

SESSIE 1 – Lessen uit de gemeentelijke uitvoeringspraktijk op het terrein van online onderzoek

Waar ging de sessie over?

Op basis van stellingen is gediscussieerd over de rol van gemeenten in het online domein.

Welk probleem adresseert de sessie?

Op basis van stellingen is gediscussieerd over de rol van gemeenten in het online domein.

Dit is wat opviel

Het lijkt gedragen dat de gemeenten mee moeten gaan doen in het online domein, maar er zijn nog heel veel vragen over noodzaak en grondslag. Men zoekt naar de scheidslijn tussen 'preventief' en veiligheidsdomein.

Dit zijn de 3 take- away's

1. Voer binnen je gemeente het gesprek of je ervan bent en op welke taken.
2. Kan analog contact en persoonlijke relaties niet vervangen. Vraag is of het aanvullend en dus nodig is.
3. Het is de vraag hoeveel en welke informatie je wil hebben. Risico voor informatie overkill en disproportionaliteit.

SESSIE 2 – Hoe ga je om met maatschappelijke onrust rondom asielopvang?

Waar ging de sessie over?

Het ging over de onrust die er is rondom asielopvang en in het bijzonder AZC-locaties.

Welk probleem adresseert de sessie?

Wat je als gemeenten kunt doen in je communicatie richting inwoners. En hoe je participatie rondom dit gevoelige thema kunt organiseren.

Dit zijn de 3 take-away's

1. Het is belangrijk tijdig te beginnen in je communicatie richting inwoners. De ervaring leert dat dit vaak te laat gebeurt.
2. Je dient je netwerk in de rustige fase te onderhouden. Dan kun je tijdens een hete fase veel makkelijker schakelen en informatie ophalen en delen.
3. Er is vaak minder weerstand op AZC's dan men verwacht. Er is namelijk een stille meerderheid die men in de media beperkt ziet.

SESSIE 3 – Anti-institutioneel denken en doen

Waar ging de sessie over?

Uitleg over wat anti-institutioneel gedachtegoed is en hoe hiermee om te gaan.

Welk probleem adresseert de sessie?

Hoe ga je als gemeente/overheid om met mensen met anti-I gedachtegoed? Wat is het überhaupt en hoe herken je het?

Dit is wat opviel

Het aantal signalen gaat met golven: bijvoorbeeld na de verkiezingen (terugsturen stempas), campagne Vooruit Denken rond weerbaarheid. Die signalen komen vooral bij gemeenten, maar het verhaal is groter dan de overheid (digitalisering, centralisatie, gebrek aan grip). Als je het gesprek aangaat, zorg dat je tijd neemt en houdt: opvolging draagt bij aan geloofwaardigheid

Dit zijn de 3 take-away's

1. het is niet alleen een veiligheidsissue, ook al lijkt dat door de berichtgeving soms wel zo.
2. de groep is divers en de oplossing ook; dit raakt heel veel aspecten van de overheid. Van kindbescherming en de leerplicht tot het betalen van belastingen en bedreiging.
3. Het gaat ook om in contact komen met al je inwoners, ook diegenen die moeilijk te bereiken zijn.

SESSIE 4 – Lokale impact van geopolitieke ontwikkelingen en internationale conflicten

Waar ging de sessie over?

De wereldorde is in transitie en hierdoor komen we in een nieuw tijdperk. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor de sociale cohesie, polarisatie en veiligheid. Dreigingen raken steeds meer verweven met elkaar en gemeenten komen hierbij steeds meer in de voorgrond om lokale gevolgen op te pakken.

Welk probleem adresseert de sessie?

de effecten die internationale conflicten hebben op lokaal gebied en de rol/verantwoordelijkheid die de gemeenten hierbij hebben. Hoe gaan zij hiermee om en houden ze rekening met het internationale aspect van problemen die zich lokaal voordoen? Bijvoorbeeld met de achterliggende/internationale conflicten die bij gemeenschappen een rol spelen, bv. inmenging van moederland bij Syrische gemeenschap in Nederland.

Dit is wat opviel

Er is over de jaren veel opgezet, maar in de praktijk lijkt het altijd nog moeilijk om elkaar te vinden. Sommige gemeenten zien een terugtrekkende beweging vanuit gemeenschappen. Als gemeente kunnen ze beleid/keuzes van de regering ook niet altijd meer uitleggen en dan raken ze de gemeenschap kwijt. Die begint dan af te haken.

Dit zijn de 3 take-away's

1. Probeer de context te duiden vóórdat er wordt ingegrepen.
2. Maak ruimte voor emoties zonder partij te kiezen
3. Herken signalen van escalatie vroegtijdig.

SESSIE 5 – Participatie en maatschappelijk ongenoegen

Waar ging de sessie over?

Over de rol van ongenoegen in participatieprocessen. Een goed participatieproces kan het ongenoegen doen afnemen, maar een participatieproces dat niet goed verloopt kan het ongenoegen doen toenemen. Dus doe het goed of doe het niet!

Welk probleem adresseert de sessie?

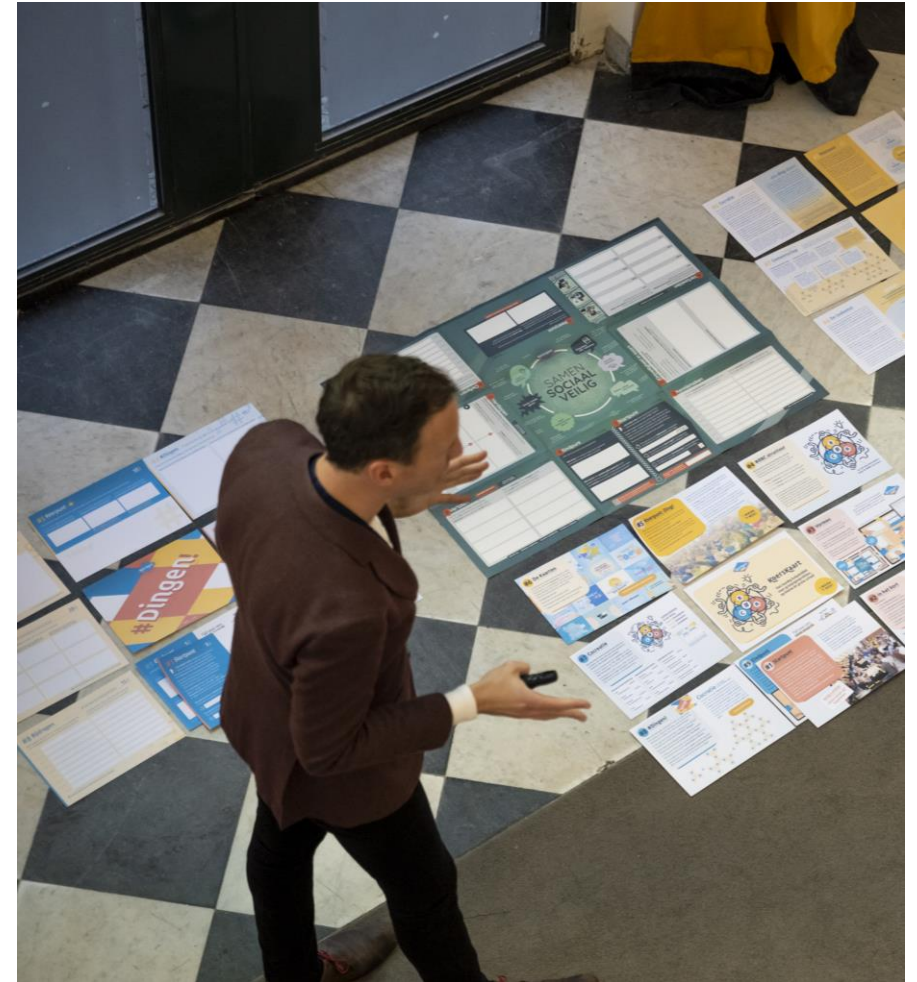
Wat is goede participatie? Wat kun je vooraf doen om goed om te gaan met ongenoegen in een participatieproces en hoe ga je om met ongenoegen tijdens een participatieproces?

Dit is wat opviel

Participatie is niet altijd passend als er ongenoegen speelt rond een thema. Het is belangrijk dat betrokkenen echt invloed kunnen hebben over vraagstukken, beslissingen of diensten die hen aangaan.

Dit zijn de 3 take-away's

1. Doe het goed of doe het niet!
2. Participatie is een manier om kennis en ervaringen van mensen te benutten, maar daar moet dan wel echt ruimte, tijd en geld voor zijn.
3. Laat politieke beslissingen aan de politiek. Ga niet als ambtenaar politieke keuzes uitleggen, maar laat dat aan de politiek verantwoordelijke wethouder.

SESSIE 6 – Ontwikkel een lokaal beeld van maatschappelijke onrust

Waar ging de sessie over?

Over hoe gemeenten meer informatie gestuurd kunnen werken, waarop ze vervolgens beleid kunnen baseren. En over wat de voedingsbodems van maatschappelijke onrust zijn.

Welk probleem adresseert de sessie?

Dat gemeenten de toename van onrust in de samenleving onvoldoende in beeld hebben. De informatiepositie is daarvoor te beperkt. Het doel is om tot een gezamenlijk beeld te komen hoe maatschappelijke onrust tot stand komt.

Dit is wat opviel

Dat er momenteel sprake is van een pilot waaraan een aantal gemeenten in midden Nederland meedoen.

Dit zijn de 3 take-away's

1. Concreet inzicht van maatschappelijk beeld is een visueel inzicht (dashboard) in vijf belangrijke thema's voor de gemeente.
2. Dit beeld dient periodiek; eens in de 2 jaar te worden bijgewerkt
3. Volgend jaar begint een vervolg pilot met vier nieuwe gemeenten. De definitieve uitrol over de rest van Nederland is gepland voor eind 2026.

SESSIE 7 – Contact maken en houden

Waar ging de sessie over?

De sessie van het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering (ROR) ging over communicatie aan de hand van de LEAP-methode. LEAP staat voor: **L**uisteren, **E**mpathie, **A**kkoord en **P**artner.

Welk probleem adresseert de sessie?

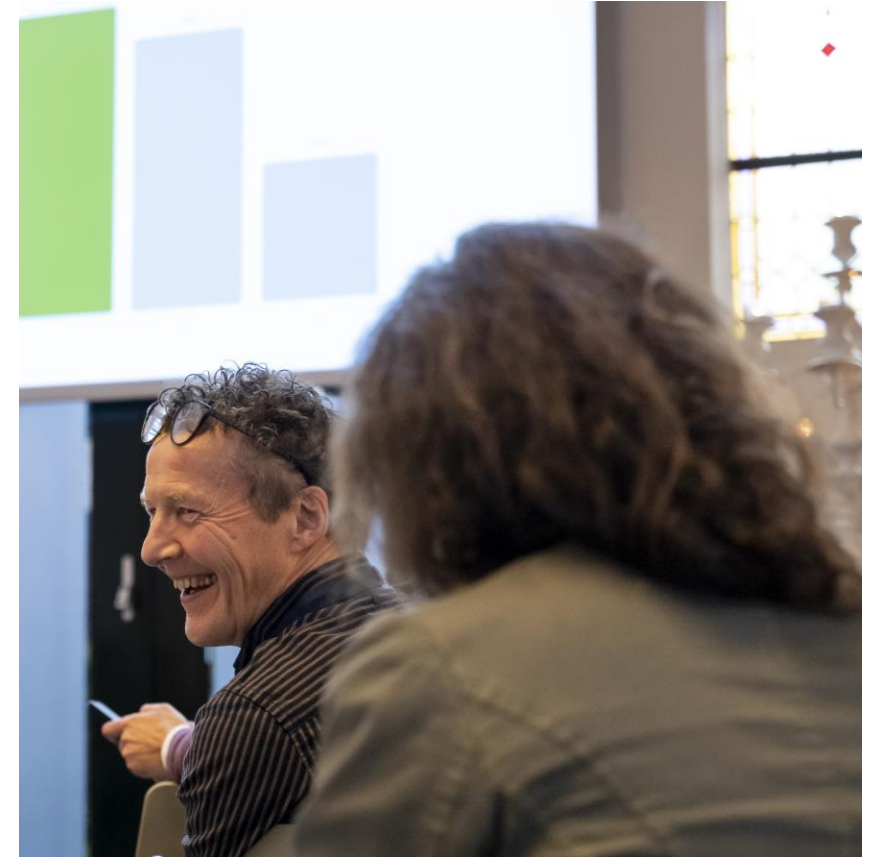
Het probleem dat werd geadresseerd was miscommunicatie of het tekort aan duidelijke communicatie. Hierbij speelt het tekort aan begrip, overeenstemming en je eigen gelijk (of zin) willen krijgen.

Dit is wat opviel

Er zijn verschillende manieren van communiceren. Ondanks dat je vragen stelt om te laten zien dat je wil luisteren en het goed bedoeld, kan het anders opgevat worden. Het is van belang dat je voorzichtig toe treedt, begrip toont.

Dit zijn de 3 take- away's

1. Communiceer 'voorzichtig': toon begrip, treedt toe naar de ander
2. Je zit er niet om te overtuigen: begrip en overeenkomsten vinden zijn de 'key'. Vind elkaar.
3. Als persoon ben je nooit neutraal: er zit altijd ergens een oordeel

SESSIE 8 – Netwerkworshop de ‘Perfecte match’

Waar ging de sessie over?

Het idee van deze sessie was om gematcht te worden met verschillende organisaties om te spreken over bijvoorbeeld polarisatie.

De workshop leider had vooraf een indeling gemaakt op basis van de deelnemende organisaties. We gingen in kleine groepen (soms 1 op 1) uit elkaar gingen voor de groepsgesprekken. Hierdoor kreeg je diepgaandere gesprekken.

Welk probleem adresseert de sessie?

Dat we geneigd zijn om samen te werken met de geijkte samenwerkingspartners. Daardoor blijf je mogelijk met elkaar vanuit dezelfde koker naar een opgave kijken. Andere kijk, kijk verrassende nieuwe inzichten geven.

Dit is wat opviel

Het gaf een goede kijk op andere deelnemende organisaties en hun kijk op bepaalde vraagstukken.

SESSIE 9 – Ondersteuning gemeenten in warme fase

Waar ging de sessie over?

Over de pilot van RVS die minder ervaren gemeenten in Midden-Nederland probeert te ondersteunen bij dreigende maatschappelijke onrust.

Welk probleem adresseert de sessie?

In 90% van de gevallen weten gemeenten, vaak ook via intercollegiaal overleg met gemeenten uit de regio, hoe ze met maatschappelijke onrust moeten omgaan. Voor enkele gevallen blijkt het toch dat gemeenten meer ondersteuning zouden willen, vaak op een bepaald thema. Zeker bij dreigende onrust moet er extra ondersteuning, zoals snelle kennismobilisatie mogelijk zijn. Hiervoor heeft RVS een traject ontwikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van experts op verschillende thema's. RVS probeert op korte termijn een passende expert of meerdere experts aan de gemeente te koppelen voor hulp bij hun urgente vraagstuk.

Dit zijn de 3 take-away's

- Maar 3% van alle demonstraties in Nederland loopt uit de hand/zijn er incidenten.
- Uitdagingen gaan capaciteit en competenties te boven, vooral bij minder ervaren gemeenten.
- Gemeenten hebben niet altijd alle kennis zelf in huis, waardoor het toereiken van experts een grote toegevoegde waarde kan hebben.

“Interbestuurlijk en Lerend Omgaan met Ongenoegen (ILOMO)”

De deelnemers van de drie leertrajecten in het project “Interbestuurlijk en Lerend Omgaan met Ongenoegen (ILOMO)” hebben elkaar voor het eerst ontmoet: beleidsmedewerkers, bestuursadviseurs en communicatie adviseurs die werken aan thema’s als:

- Asiel en migratie
- Energietransitie
- Landelijk gebied

Men kwam bij elkaar om uit te wisselen over waar ze tegenaan lopen in het omgaan met ongenoegen. Elke bestuurslaag heeft hierin een andere rol, en andere dilemma’s. De deelnemers hebben deze dilemma’s met elkaar uitgediept, oplossingsrichtingen gedefinieerd, en samen geleerd.

Bovenal was het ontzettend mooi om bondgenoten te vinden die werken bij hele andere bestuurslagen of aan hele andere onderwerpen. Een zeer geslaagde sessie dus, en voor herhaling vatbaar!

AFSLUITING – BORREL

TOT DE VOLGENDE MAST-DAG IN 2026